MODÜLLERİN TARİFİ

BİRİNCİ GÜN

Modül 1: Örnek Bir Davada Alternatif Yaklaşımların Araştırılması

Bu modülün amacı, kurs katılımcılarının dava ile ilgili kendi hedefleri bağlamında, Onarıcı Adalet yaklaşımının tanıtılması yolunu açmaktır.

Başlangıç için, kurs katılımcılarına basit bir dava takdim edilir (bu dava kursun farklı modülleri boyunca bir kaç defa kullanılacaktır). Kurs katılımcılarına mağdur ve fail hakkında bilgi verilir, suçun arka planı ve olayın nasıl gerçekleştiğine dair ayrıntıları dinlerler.

Katılımcılardan dava ve verilen bilgiler üzerinde bir miktar düşünmeleri ve kendileri bu davayı ele alıyor olsalardı, bu davayla ilgili olarak nasıl bir yol izleyeceklerini not etmeleri istenir. Katılımcılardan kendi mesleki geçmişlerinden istifade etmeleri ve gündelik uygulamalarına göre dava hakkında karar vermeleri istenir

Bundan sonra, katılımcılar davaya ilişkin izlenimlerini ve davaya ilişkin kararlarını birbirlerine aktarırlar. Kararların müzakere edilebilmesi ve farklı seçeneklerin teatisi için bir miktar süre tanınmalıdır. Bir davanın ele alınışında pek çok farklı yolun bulunabileceğini katılımcılara göstermek önemlidir.

Bu modülün amacı, kurs katılımcılarının dava ile ilgili kendi hedefleri bağlamında, Onarıcı Adalet yaklaşımı ihtimalinin tanıtılması yolunu açmaktır.

Materyal:
Bazı davaların tarifi: mağdur ve failler hakkında bilgiler ve olayın tarifi

Modül 2: Onarıcı Adalet – Bir seçenek olarak uzlaştırma

Bir uzman tarafından gerçekleştirilecek sunum ile katılımcılar, onarıcı adalet kavramının genel fikri ve prensipleri, belirli terimlerin anlamları, cezai uyuşmazlıklarda uzlaştırmanın geçmişi ve kültürel arka planı konularında bilgilendirilir.

Daha sonra, cezai uyuşmazlıklarda uzlaştırma sürecinin günümüz Türkiye'sinde nasıl uygulandığını ve düzenlendiğini bir Türk avukattan dinleyeceklerdir. Türkiye'de uzlaştırmacı olarak görev yapanlar kimlerdir ve karşılaştıkları güçlükler nelerdir?

Farklı ülkelerdeki farklı MFA modelleri yabancı bir uzman, ya da yerli bir araştırmacı tarafından tarif edilecektir. Bu ülkelerde ne çeşit davaların MFA süreciyle çözümlendiği ve uzlaştırma süreçlerini kimlerin yürüttüğü.

Materyal:
Bilgi Üniversitesi adına, Avrupa Onarıcı Adalet Forumunda görevli Clara Casada Coronas tarafından hazırlanmış rapor, Eğitim Rehberine eklenmiştir. Bu raporda farklı Avrupa ülkelerinde uygulanmakta olan Mağdur Fail uzlaştırma hizmetlerine ilişkin farklı modeller genel hatlarıyla açıklanmaktadır.

Modül 3: Bir mağdur ile tanışma

(İdeal olarak 1. Modüldeki davadaki) gerçek mağdur (ve mümkünse, gerçek fail) davalarına dair hikayelerini anlatacaklardır: Neler olmuştur, uzlaştırma sürecinde nasıl hissetmişlerdir, cezai uyuşmazlıklarda uzlaştırmanın kendileri için anlamı ne olmuştur. Katılımcılar, mağdur (ve failin) uzlaştırma sürecini kendi bakış açılarından nasıl değerlendirdikleri konusunda bir izlenim edinebilmeli ve uzlaştırmanın faydalarını bu sürece dâhil olan kişiler açısından görebilmelidirler.

Modül 4: MFA Sürecinin Hukuki Çerçevesi ve Fiili Uygulaması

MFA sürecinin uygulanmasını düzenleyen hukuki çerçeve, bir uzman tarafından genel hatlarıyla takdim edilecektir. Bunlar, çeşitli uluslararası dokümanlar, Türk kanunları ve mevzuatı ile idari düzenlemeleri içermektedir. Bu materyalin nüshaları eğitim rehberinde yer almaktadır.

Cezai uyuşmazlıklar alanında uzlaştırma tecrübesine sahip bir savcı ve hâkim, uzlaştırma sürecini nasıl kullandıklarını, takip ettikleri aşamaları ve bunlarla bağlantılı hukuki meseleler hakkında bilgi verecektir. Bunlar, özellikle 2008 senesinin Haziran ve Kasım aylarında gerçekleştirilmiş Gereksinimleri Değerlendirme Çalıştaylarında hukuki engeller, ya da güçlükler olarak tanımlanmış alanlara değinilmeli ve güncel mevzuat bağlamında uygulanabilir çözümler önerilmelidir.
Bu sunum savcı, hakim ve eğitici arasında karşılıklı diyalog şeklinde gerçekleştirilebilir.
Ele alınacak hukuki meseleler aşağıda sayılanları içerir;

- Türk kanunlarına göre, MFA sürecine yönlendirilmeye uygun şartları haiz davalar
- Seçim ve yönlendirme usulleri

Materyal:
Uluslararası Dokümanlar:

Cezai Uyuşmazlıklarda Onarıcı Adalet Programlarının Kullanımına Dair temel Prensipler (BM), 2000

Avrupa Konseyi, Bakanlar Komitesi, Cezai Uyuşmazlıklara dair 1999 tarih ve (99) 19 sayılı Tavsiye kararı

Avrupa Adaletin Etkinliği Komisyonu (CEPEJ)
Cezai uyuşmazlıklarda uzlaştırmaya dair mevcut tavsiye kararının daha iyi uygulanmasına yönelik kılavuz (Aralık 2007)

Türk kanunları:

Türk Ceza Muhakemesi Kanunu, Madde 253

Ceza Muhakemesi Kanununa Göre Uzlaştırmanın Uygulanmasına ilişkin Yönetmelik (No. 26594)

Türk İdari Düzenlemeleri:
(eklenecektir)

Modül 5: MFA Sürecinin Faydaları Hakkında Farklı Perspektifler ve Sürecin Daha Fazla Kullanımının Nasıl Teşvik Edileceği

MFA sürecini kullanmış bir Türk savcı, hâkim ve müdafi ile Eğitimci, bu sürecin mağdurlar, failler, toplum ve adalet sistemi bakımından faydaları hakkındaki görüşlerinden bahsedeceklerdir. Türkiye'den gerçek dava örneklerine yer verilecektir. Örneğin, mağdurlardaki memnuniyet düzeyinin yüksekliğini ve MFA sürecinin suç oranının düşürülmesine olan etkisi gibi, uluslararası alanda düzenlenmiş araştırmaların sonuçları takdim edilecektir.

Panel bunun üzerine, MFA sürecinin günümüz Türkiye'sinde daha fazla kullanılmasını sağlamaya yönelik olarak uygulanabilecek stratejilerin neler olduğunu değerlendirecektir. Görüşmelerin yararlı ve verimli geçmesini sağlamak için, panel üyeleri mevzuat değişikliği ihtiyacı üzerinde durmak yerine, yürürlükteki Türk mevzuatı sınırları çerçevesinde atılabilecek uygulanabilir adımlar üzerinde tartışmalıdırlar.

Materyal:

- *Mağdur-Fail Uzlaştırma Sürecinin Faydaları, Mağdur Fail Uzlaşı Programı (Victim-Offender Reconciliation Program [VORP]), Bilgi ve Kaynak Merkezi, Asheville, Kuzey Carolina, ABD*

- *Araştırma bulguları*

Ottawa, Kanada'dan Andrejs Berzins tarafından hazırlanmış MFA sürecinin Daha Fazla Kullanımını Teşvike Yönelik Savcıların Hazırladığı Bazı Stratejiler

Modül 6: Uzlaştırma Süreci Mağdur ve Faillere Ne Zaman ve Nasıl Teklif Edilmelidir

Bu modül, MFA sürecini uygulama konusunda oldukça tecrübeli bir uzlaştırmacı tarafından yönlendirilmelidir. Türkiye'deki MFA süreçleri hakkında tecrübe sahibi katılımcıların ve Eğiticinin modüle katkısı sağlanır.

Bu oturumun hedeflerinden birisi de, katılımcılara Türkiye'de ve uluslararası alanda MFA sürecine en uygun olduğu kanıtlanmış dava türleri (olguların durumu) hakkında eğitmektir. Bu, MFA sürecine yönlendirilmede öncelik tanınması gereken davaları tanımaları konusunda kurs katılımcılarına yardımcı olacaktır.

Kurs katılımcıları MFA sürecinin mağdur ve faillere teklif edilmesinde uygulanacak usulleri ve en iyi uygulamaları adım adım öğreneceklerdir. Tarafların MFA süreci hakkında açık ve anlaşılabilir bir yolla bilgilendirilmeleri ve bu sürece katılıp, katılmak istemediklerine karar verebilmeleri için kendilerine yeterince süre tanınması gerekliliğine vurgu yapılacaktır. Mağdurların MFA süreci hakkında bilgilendirilmiş onam vermelerinin ve faillerin hukuki temel haklarının korunmasının zorunlu olduğunun altı çizilecektir.

Yürürlükteki 26594 sayılı Yönetmelik kapsamındaki teklif formunun yetersizliğine dikkat çekilecek ve taraflar ile daha etkili iletişim sağlamakta kullanılabilecek ek yollar tartışılacaktır.

Materyaller:

- Yurtdışından getirilmiş MFA süreci hakkında hazırlanmış bilgilendirici broşür örnekleri

Modül 7: Uzlaştırma için hazırlık

Bu modül uzman bir uzlaştırmacı tarafından yönlendirilecektir.

Modül kapsamında işlenecek konular şunlardır;

- Uzlaştırma süreci öncesinde mağdur ve fail ile buluşma
- Uzlaştırma oturumlarına kimlerin katılabileceği (örneğin, çocukların ebeveynleri)
- Birden fazla mağdur ve failin bulunduğu davaların nasıl ele alınacağı
- Uzlaştırmanın yapılacağı yer
- Failin suçunu ikrar etmesinin gerekip, gerekmediği
- Mağdurun gerçek şahıs yerine, hükmi şahıs olduğu durumda yapılacaklar.

Modül 8: Uzlaştırmanın uygulanması

Bu modül uzman bir uzlaştırmacı tarafından yönlendirilir. Bu modülün amacı, kurs katılımcılarına MFA sürecinin uygulanması için gerekli olan temel becerileri kazandırmaktır. Bu, canlandırma, uzlaştırma videosunun gösterimi, tartışma ve kurs katılımcılarının rol oyununda yer almaları ile sağlanır.

Kurs katılımcılarına ayrıca, uzlaştırmacıların uymaları gereken tarafsızlık ve gizlilik dâhil, etik prensipler de öğretilir.

Materyaller:

- ***Avrupa Uzlaştırmacı Etik Kuralları***
- ***Mağdur Fail Uzlaştırma Birliği Tarafından Tavsiye Edilmiş Etik İlkeler***

Modül 9: Anlaşma

Bu modül uzman bir uzlaştırmacı tarafından yönlendirilir.

Materyaller:

- ***Türkiye ve yurtdışından MFA anlaşmalarına örnekler***

İKİNCİ GÜN

Modül 8: Yeniden açılış

Katılımcılardan canlandırıcı ve motive edici bir takım egzersize katılmaları istenir. Katılımcılar için uygun ve ülkenin kültürü ile uyumlu egzersizlerin seçimi önemlidir.

Bu Modülün ikinci aşamasında, katılımcılar 4. Modül kapsamındaki olumlu ve olumsuz beyanları duvara asacaklardır. Bunlar arasından bazıları seçilerek, üzerinde tartışılacaktır. Kursun birinci gününde yer alan konuşmacılar soru ve merak edilen konuların yanıtlanması için bu Modülde hazır bulunacaklardır. Argümanların takdirle karşılanması ve katılımcıların kendi aralarında kamplaşmaya zorlanmamaları önemlidir.

Materyal:
Alıştırmalar

Modül 9: Örnek dava alıştırması

Katılımcılar çalışma gruplarına ayrılırlar. Örnek dava egzersizi savcı/hâkim ve uzlaştırmacı ikilisi tarafından yönlendirilmelidir.

(Tüm gruplar için aynı olmak üzere) katılımcılara daha önce hazırlanmış gerçek dava dosyasının nüshaları dağıtılır ve davanın uzlaştırmaya yönlendirilebileceğini işaret eden göstergeleri müzakere etmeleri istenir. Bunu yaparlarken, önceki gün kendilerine açıklanan kılavuz ilkeleri kullanmalıdırlar.

Hangi davaların üzerinde çalışılacağına karar vermek için birden fazla ihtimal vardır. Şöyle ki;

- Dava, uzlaştırma için uygun olmayan normal bir dava olmalıdır.
- Dava, uzlaştırma için açıkça uygun olmalıdır.
- Uzlaştırma için uygun olan davaların seçim sürecini tetkik etmek için, ikinci bir süreç kullanılabilir. Bu dava; her iki yöntemle de ele alınabilecek bir dava olabilir.
- İkinci dava üzerinde ihtilaf bulunan bir dava olabilir. Bu dava, katılımcılara bir davanın uzlaştırmaya uygun olup olmadığı hususunun nasıl tetkik edileceğini öğretmek için, bir araç olarak kullanılabilir.

Daha sonra, farklı seçenekler küçük gruplar halinde tartışılır. Katılımcılar farklı seçeneklerin bulunabileceği ihtimalinin farkına varmalıdır. Bu çalıştay, konuyla ilgili rapor ve ortaya çıkan bir, ya da iki problem/izlenim/sorularla ilgili bir sunumla sonlandırılmalıdır. Yanıtlanmamış sorular ve problemler toplanmalı ve kapanış oturumunda ele alınmalıdır.

Materyal:
Örnek davalar
Cezai uyuşmazlıklarda uzlaştırma yönergesi

Modül 10: Bilgilendirme ve kapanış

9. Modülden aktarılan sorular ve problemler, hâkim, savcı ve uzlaştırmacıdan oluşan heyet tarafından cevaplandırılır ve önemli konular üzerinde durulur.

Kapanış oturumunda kurs içeriğinin bir özeti sunulacaktır. İzleme faaliyetlerinin nasıl düzenleneceğine dair somut önerilerin sunulması arzu edilir.

UZLAŞTIRMACI

Uzman bir uzlaştırmacı tarafından uzlaştırma sürecinin fiiliyatta nasıl uygulandığı, bir uzlaştırmacının temel becerileri, uzmanların nasıl eğitildikleri ve denetlendikleri ve kendisi tarafından gerçekleştirilen uzlaştırma hizmetinin nasıl tertiplendiği kurs katılımcılarına anlatılır.

Daha sonra, kurs katılımcıları ya videodan, ya da profesyonel uzlaştırmacı, ya da aktörlerin canlandırmasıyla gerçek bir uzlaştırma örneği izlerler. Kurs katılımcılarına ‘perde arkasındakileri’ görebilme fırsatı verilmesi önemlidir. Video, katılımcıların kendi ana dillerinde olmalı ve uzlaştırma sürecinin farklı aşamalarını göstermelidir.

Materyal:

- *uzlaştırma sürecinin*
- *uzlaştırma temel becerilerinin*
- *uzlaştırma eğitimin*

tarifi.

Materyal

1. Cezai Uyuşmazlıklarda Onarıcı Adalet Programlarının Kullanımına Dair temel Prensipler (BM), 2000

2. Mağdurların cezai takibatlardaki durumu hakkındaki 15 Mart 2001 tarihli (2001/220/JHA sayılı) Avrupa Birliği Konsey Çerçeve Kararı

3. Avrupa Konseyi, Bakanlar Komitesi, Cezai Uyuşmazlıklara dair 1999 tarih ve (99) 19 sayılı Tavsiye kararı